

ใครในบ้าน: การสร้างสรรค์บทละครเวที ประเภทกอทิก (Gothic) เพื่อนำเสนอ ประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อ ความสัมพันธ์หญิงรักหญิง

Khrai Nai Baan: Creation of a Gothic play script
about sexual prejudice against Sapphism

(Received: 31 May 2024; Revised: 4 October 2024; Accepted: 29 November 2024)

อภิสร่า ชั่วทอง^[1]

Apisara Chuathong

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีในการเขียนบทละครหญิงรักหญิงและ
ศึกษาการสร้างสรรค์บทละครประเภทกอทิก (Gothic) ที่นำเสนอประเด็นอคติ
ทางเพศที่มีต่อหญิงรักหญิง ผู้วิจัยใช้แนวคิดองค์ประกอบวรรณกรรมกอทิกของ
โรเบิร์ต แฮร์ริส (Robert Harris) เป็นแนวคิดหลักในการสร้างสรรค์บทละคร
เนื่องจากผู้วิจัยต้องการนำเสนอประเด็นอคติทางเพศผ่านสัญลักษณ์ความเป็น ‘ผี’ และ
‘การหลอกหลอน’ โดยกระบวนการเขียนบทละครนั้นผู้วิจัยตั้งต้นจากการศึกษา
และวิเคราะห์ปัญหาอคติทางเพศที่หญิงรักหญิงประสบในชีวิตประจำวันทั้งอดีต
และปัจจุบันในการกำหนดแก่นเรื่อง (Theme) จากนั้นผู้วิจัยจึงสร้างบทละคร
เรื่อง ใครในบ้าน โดยแบ่งตัวเรื่องออกเป็นสองเส้นเรื่อง เส้นเรื่องหลักนำเสนอ
ความรักของหญิงรักหญิงในปัจจุบัน ส่วนเส้นเรื่องรองนำเสนอเรื่องราวความรัก
ของหญิงรักหญิงในอดีตที่กลายเป็นโศกนาฏกรรม บทละครเรื่องนี้ได้ถูกนำไป
จัดแสดงเก็บข้อมูลผู้ชมผ่านแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า บทละครสามารถ
สื่อสารประเด็นความรักของหญิงรักหญิงและอคติทางเพศกับผู้ชมได้ แต่สัญลักษณ์
ความเป็น ‘ผี’ ที่ผู้วิจัยต้องการสื่อถึงอคติทางเพศนั้นยังไม่สามารถสื่อถึงผู้ชม
ได้อย่างชัดเจน อันเนื่องมาจากกลวิธีในการสื่อสารบทสนทนาต่าง ๆ ผ่านตัวละครนั้น
ผู้วิจัยยังนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่ประนีประนอมเกินไป ตัวละครเอกของเรื่องควรเจอ
สภาวะเจ็บปวดมากกว่านี้เพื่อสื่อเรื่องของอคติทางเพศซึ่งเป็นเรื่องที่จริงจังและ
เจ็บปวดของหญิงรักหญิง

คำสำคัญ : การเขียนบทละคร, หญิงรักหญิง, อคติทางเพศ

^[1] นักศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปการละคร สาขาการเขียนบท คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Master's student in the Department of Drama Arts, majoring in Playwriting, Faculty of Arts,
Chulalongkorn University.

Abstract

This research aims to examine the strategies employed in writing a play that centers on lesbian relationships, as well as to explore the creation of a Gothic-style script that addresses gender bias against women who love women. The study adopts Robert Harris's concept of Gothic literary elements as a principal framework for developing the script, utilizing the symbolism of "ghosts" and "haunting" to reflect gender prejudice.

The scriptwriting process began with an investigation and analysis of the gender bias experienced by lesbian women in both historical and contemporary contexts, which informed the thematic core of the play. The resulting play, *Khrai Nai Ban* ("Who in the House"), comprises two narrative threads: the primary storyline portrays a contemporary lesbian relationship, while the secondary storyline presents a tragic love story between two women from the past.

The play was performed and evaluated through audience questionnaires. The findings suggest that the play effectively communicates issues concerning lesbian love and gender bias. However, the ghostly symbolism intended to represent such prejudice did not fully resonate with the audience. This shortcoming may stem from the overly conciliatory tone of the dialogue. The protagonist, in particular, should have experienced greater emotional pain to effectively convey the severity and trauma of gender-based discrimination faced by women who love women.

Keywords : Script writing, Sapphism, Gender Bias

บทนำ

ปัจจุบันแม้ว่าสื่อในประเทศไทยได้เปิดกว้างมากขึ้นในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของหญิงรักหญิง ไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย ภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่าเรื่องราวความรักของหญิงรักหญิงนั้นถูกนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เหล่านี้มากขึ้น แต่เนื้อหาที่ถูกนำเสนอออกมานั้นกลับไม่ได้ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ผู้หญิงที่รักเพศเดียวกันเท่าที่ควร แต่กลับสะท้อนให้เห็นถึงบรรทัดฐานและอคติทางเพศที่สังคมมีต่อความรักแบบหญิงรักหญิง ดังจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ยังคงนำเสนอจุดจบความรักของหญิงรักหญิงแบบไม่สมหวังอันเนื่องมาจากการไม่สามารถขัดต่อระบบหลักของสังคมได้จนต้องจำยอมต่อบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ (ณัชชา ธิรันตฤณี 2563: 19) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอคติทางเพศที่ยังคงมีอยู่ในสังคม แม้สื่อจะเปิดกว้างให้กับการนำเสนอเรื่องราวความรักของหญิงรักหญิง แต่การนำเสนอของสื่อนั้นยังไม่ได้หลุดกรอบที่สังคมได้สร้างเอาไว้ให้กับความรักเช่นนี้ ดังจะเห็นได้จากความขัดแย้งในเรื่องที่มักจะเกี่ยวข้องกับอคติทางเพศของคนรอบข้างและคนในครอบครัวอยู่เสมอ

ปัญหาอคติที่มีต่อคนรักเพศเดียวกันในสังคมนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นเรื่องที่มีผลกับการใช้ชีวิตของคนรักเพศเดียวกันอย่างมาก ปัญหาเหล่านี้สร้างความเครียด ความกดดันในการใช้ชีวิตในสังคม ซึ่งส่งผลให้คนรักเพศเดียวกันใช้ชีวิตอย่างไม่มีความสุข กลัวการเข้าสังคม ในบางรายถึงขั้นหวาดระแวงและหลีกเลี่ยงการเข้าสังคม ซึ่งเรื่องนี้ได้มีการศึกษาวิจัยและพบว่า คนรักเพศเดียวกันนั้นเข้ารับบริการทางสุขภาพจิตในอัตราที่สูงกว่าบุคคลรักต่างเพศ (Cochran, 2001; Cochran et al., 2003 cited in Rostosky et al., 2007) และมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาทางจิตมากกว่าบุคคลที่รักต่างเพศ (Balsam et al., 2005, อ้างถึงใน อรุณี ศุทธิชัยนิมิต, 2551) จึงจะเห็นได้ว่าการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมนี้นำส่งผลกระทบทางด้านจิตใจกับคนรักเพศเดียวกันอย่างมาก จากการสร้างกรอบของสังคมที่ทำให้คนเหล่านี้ดูเป็นคนแปลกแยก และผิดธรรมชาติไม่ต่างอะไรกับ ‘ผี’ ซึ่งเมื่อมองในทางกลับกันแล้วอคติของสังคมเหล่านั้นเอง เปรียบเสมือนผีที่คอยหลอกหลอนและสร้างความหวาดกลัวให้กับหญิงรักหญิงไม่ต่างกัน

นักวิจารณ์หลายท่านนิยามวรรณกรรมกอธิก (gothic) ว่าเป็นกลุ่มวรรณกรรมที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว โดยให้ความสำคัญกับเหตุการณ์เหนือจริงและนำเสนออารมณ์รุนแรงของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์หวาดกลัวหรือโกรธเกรี้ยว ซึ่งวรรณกรรมประเภทนี้จะแตกต่างไปจากวรรณกรรมคลาสสิกอย่างสิ้นเชิง ในขณะที่วรรณกรรมคลาสสิกเน้นความเรียบง่ายและอารมณ์ที่มั่นคงในกรอบของเหตุผล วรรณกรรมกอธิกจะต่อต้านลักษณะดังกล่าวด้วยการทำลายกรอบคตินิยมที่อยู่ในงานประเภทคลาสสิก (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2551) เฟรด บอตติง ได้นิยามวรรณกรรมกอธิกว่าเป็น “ประพันธ์กรรมแห่งความล้นเกิน” และความล้นเกินดังกล่าวผูกพันกับความฉงนสนเท่ห์และความหลงใหลในขีดจำกัดทางวัฒนธรรมในสังคมนั้น (Fred Botting, 1996:1, อ้างถึงใน สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2551) วรรณกรรมกอธิกมักจะพยายามต่อรองและท้าทายกับขีดจำกัดทางวัฒนธรรมหรือเส้นแบ่งที่กำหนดความผิดชอบชั่วดีของพฤติกรรมที่ถูกสังคมประกอบสร้างในยุคสมัยหนึ่ง การท้าทายดังกล่าวนี้ทำให้เห็นได้ชัดว่าวรรณกรรมประเภทกอธิกพยายามตั้งคำถามกับการประกอบสร้างค่านิยมต่าง ๆ ที่สังคมยึดถืออยู่ ดังที่สุชาติ สวัสดิ์ศรีได้กล่าวไว้ว่า “จุดประสงค์อันสำคัญของนักเขียนประเภทนี้ คือ จะก่อให้เกิดความหวาดกลัว โดยนำเอาความลึกลับ ความโหดเหี้ยมและความสยดสยองมาใช้ให้เป็นประโยชน์” (สุชาติ สวัสดิ์ศรี, 2539) การที่วรรณกรรมแนวกอธิกนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับและสิ่งเหนือธรรมชาติเพราะสิ่งเหล่านี้มีลักษณะของ ความเป็นอื่น ลักษณะเด่นของงานประเภทนี้คือการทำลายกรอบและจารีตที่ถูกสังคมในยุคสมัยหนึ่งสร้างขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลวิธีการสร้างสรรค์บทละครเวทีประเภทกอธิก (gothic) เพื่อนำเสนอประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อความสัมพันธ์รักหญิงเนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าการพยายามต่อรองและท้าทายกับขีดจำกัดทางวัฒนธรรมสังคมของงานประเภทกอธิกนั้น เป็นลักษณะเด่นที่เหมาะสมสำหรับใช้สื่อสารประเด็นอคติทางเพศซึ่งเป็นชุดความคิดที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากบรรทัดฐานทางสังคมที่เชื่อว่าผู้หญิงต้องคู่กับผู้ชายเท่านั้น การสร้างสรรค์บทละครดังกล่าวขึ้นมาจึงเป็นการโต้กลับอคติทางเพศที่ยังมีอยู่ในสังคมเพื่อให้คนอีกกลุ่มหนึ่งในสังคมตระหนักรู้และช่วยให้กลุ่มคนหญิงรักหญิงสามารถเปิดเผยตัวตนและไม่ต้องหวาดระแวงในการใช้ชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีการเขียนบทละครหญิงรักหญิง
2. เพื่อศึกษาการสร้างสรรคบทละครประเภทกอธิค (gothic) ที่นำเสนอประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อหญิงรักหญิง

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษากฎวิธีการเขียนบทละครเวทีหญิงรักหญิงและงานเขียนแนวกอธิคจะสามารถสร้างสรรคบทละครเวทีหญิงรักหญิงประเภทกอธิคที่นำเสนอประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงอันนำไปสู่ความเข้าใจของผู้ชมได้

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าปัญหาอคติที่มีต่อกลุ่มหญิงรักหญิงเพื่อหาประเด็นที่ต้องการนำเสนอในบทละคร

ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้าปัญหาอคติที่กลุ่มหญิงรักหญิง หรือเรียกอีกอย่างว่ากลุ่มแซฟฟิค (sapphic) ซึ่งแซฟฟิค คือ คำใช้เรียกแทนผู้หญิงที่มีรสนิยมทางเพศ (sexual orientation) ที่ดึงดูดเข้ากับผู้หญิงด้วยกัน โดยครอบคลุมทุกอัตลักษณ์ทางเพศที่ดึงดูดกันระหว่างผู้หญิงกับผู้หญิง (เดอเนอยซ์ แม็กกาซีน, 2565) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาบทละคร โดยเริ่มตั้งแต่การหาประเด็นที่ต้องการนำเสนอและวางแก่นเรื่อง วางโครงเรื่อง สร้างตัวละคร และพัฒนาบทร่วมกับผู้กำกับและนักแสดง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอคติทางเพศที่มีต่อความสัมพันธ์หญิงรักหญิงจากวิทยานิพนธ์และบทความ จากการศึกษาทำให้ผู้วิจัยเห็นปัญหาที่กลุ่มหญิงรักหญิงต้องประสบทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งบางปัญหาที่เกิดขึ้นในสี่สิบปีก่อนนั้นยังคงเป็นปัญหาในปัจจุบันอยู่ดังเดิม ประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจ ได้แก่

ประเด็นที่ 1 การนำเสนอภาพแทนหญิงรักหญิงในภาพความรักที่ไม่สมหวังผ่านสื่อต่าง ๆ ในอดีตและปัจจุบัน

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปรารถนาเพียงหนึ่งเดียว: หญิงรักหญิงกับการวิพากษ์ขนบนิยมรักต่างเพศ” ของ ชุตินา ประภาศวุฒิสาร (2558) ที่ศึกษาการนำเสนอภาพของหญิงรักหญิงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง ‘เงาพระจันทร์’ ของโสภาค สุวรรณ

นวนิยายที่เขียนขึ้นใน พ.ศ. 2524 พบว่าตัวละครหญิงรักหญิงที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ถูกนำเสนอให้เป็นผู้ล่อลวงและเป็นผู้ป่วยทางจิต ผ่านวาทกรรมทางการแพทย์ที่ตัวละครในเรื่องสนทนากัน ในยุคที่การรักเพศเดียวกันจะถูกมองว่าเป็นโรคทางจิต แม้นวนิยายเรื่องจะถูกเขียนขึ้นเมื่อนานมาแล้วแต่ภาพแทนของหญิงรักหญิงที่ปรากฏดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับวิจัยเรื่อง “ภาพตัวแทนของหญิงรักหญิงในละครคลับพรายเดย์ เดอะ ซีรีส์” ของ ณัฏชา ภิรกันตวุฒิ และ ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรटना (2563) ที่พบว่าภาพตัวแทนของหญิงรักหญิงที่ปรากฏอยู่ในละครโทรทัศน์คลับพรายเดย์ เดอะ ซีรีส์ คือ การสร้างภาพตัวแทนหญิงรักหญิงในละครให้ไม่สมหวังในความรัก แม้ว่าตัวละครหญิงรักหญิงจะเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่องก็ตาม แต่ในท้ายที่สุดแล้วไม่ว่าจะต่อสู้อย่างไรเพื่อให้ได้มาซึ่งความรักแค่ไหนแต่เธอก็มีจุดจบที่ต้องผิดหวังอยู่ดี โดยสาเหตุส่วนใหญ่มาจากกรอบความเชื่อในสังคมว่าผู้ชายจะต้องคู่กับผู้หญิงเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องภาพของการที่หญิงรักหญิงไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมสะท้อนผ่านบทสนทนาของตัวละครรอบข้าง งานวิจัยนี้ยังอภิปรายเพิ่มเติมว่าภาพแทนหญิงรักหญิงที่ไม่สมหวังนี้ได้สะท้อนให้เห็นกรอบสังคมที่อยู่ภายใต้ปิตาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากตัวละครที่เป็นหญิงรักหญิงมักจะเป็นผู้ถูกกระทำ ไม่ว่าจะเป็นการผิดหวังจากความรักที่ต้องพ่ายแพ้ให้กับเพศตรงข้ามอยู่เสมอ รวมไปถึงการถูกทำให้เป็นตัวร้ายของสังคม (ณัฏชา ภิรกันตวุฒิ และ ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรटना, 2563: น.86-88)

จากการศึกษาภาพแทนของหญิงรักหญิงในสื่อโทรทัศน์และวรรณกรรมที่มีระยะเวลาห่างกันหลายทศวรรษจะเห็นได้ว่า เมื่อเวลาผ่านไปคนเริ่มเปิดรับคนรักเพศเดียวกันมากขึ้น แต่การนำเสนอภาพความรักของหญิงรักหญิงในสื่อโทรทัศน์และวรรณกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันนั้นยังไม่ต่างกันมากนัก ภาพความรักของหญิงรักหญิงในสื่อนี้ยังถูกนำเสนอออกมาในเชิงลบอยู่ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง “วาทกรรมหญิงรักหญิงในละครโทรทัศน์เรื่อง รากแก้ว: อำนาจการกดทับของผู้หญิงด้วยกัน” ของจางหยิง และจันท์สุตา ไชยประเสริฐ (2566) ที่พบว่า การนำนวนิยายเรื่อง รากแก้ว ของกฤษณา อโศกสิน ซึ่งเป็นนวนิยายที่เขียนขึ้นมาแล้วกว่า 50 ปี มาสร้างเป็นละครโทรทัศน์ ในปี พ.ศ. 2565 ได้นำเสนอวาทกรรมหญิงรักหญิงที่กดทับตามตามกระแสหลักของสังคมที่ประกอบสร้างว่า หญิงรักหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและหญิงรักหญิงไม่สามารถหลุดพ้นจากชุดความคิด

ปีตาธิปไตยได้ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนออกมาผ่านมิติตัวบทและมิติสังคมวัฒนธรรม ดังที่ปรากฏในเรื่อง

แม้สื่อโทรทัศน์ในปัจจุบันจะไม่ได้นำเสนอภาพความรักของหญิงรักหญิง เป็นผู้ป่วยทางจิตเช่นเดียวกับในอดีต แต่ก็ยังนำเสนอให้ตัวละครหญิงรักหญิง เป็นคนที่แปลกแยกและมีจุดจบความรักที่ผิดหวัง ซึ่งการนำเสนอในเชิงลบเช่นนี้ กลับเป็นการช่วยสนับสนุนชุดความคิดของสังคมส่วนหนึ่งที่มองว่าความรักแบบ หญิงรักหญิงเป็นความรักที่ไม่สามารถอยู่กันได้อย่างยาวนานได้แบบรักต่างเพศ ความรักของหญิงกับชายเท่านั้นที่เป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นความถูกต้อง เป็นความ ดีงามทางศีลธรรม

ประเด็นที่ 2 การไม่กล้าเปิดเผยตัวตนของหญิงรักหญิง

ปณณิกา จันทรปรณิก (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารเพื่อเปิดเผยตนเอง ของกลุ่มหญิงรักหญิง” จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงรักหญิงในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 21 - 50 ปี พบว่าหญิงรักหญิงกลุ่มตัวอย่างเลือกเปิดเผยตัวตนกับครอบครัวในแบบทางอ้อมเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และส่วนใหญ่ ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างสามารถยอมรับการเปิดเผยตัวตนได้ในระดับปานกลาง หลังจากเปิดเผยตัวตนแล้วครอบครัวส่วนใหญ่ยังมีความรักให้กับกลุ่มตัวอย่างเช่นเดิม แต่มักจะพยายามพูดโน้มน้าวให้กลับมาเป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไป สาเหตุมาจากการที่ครอบครัวยึดเงื่อนไขทางสังคมเป็นหลักและมองเห็นว่าพฤติกรรมของกลุ่ม ตัวอย่างนั้นขัดต่อสิ่งที่สังคมได้ยึดถือปฏิบัติกันมา ครอบครัวจึงพยายามโน้มน้าว เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างอยู่บนบรรทัดฐานของสังคมและเพื่อไม่ให้ครอบครัวนั้นแปลกแยก ไปจากครอบครัวอื่น ๆ ในสังคม ส่วนการเปิดเผยตนเองต่อสังคมพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มาจากอาชีพที่ยากต่อการเปิดเผยตนเอง เช่น แพทย์ พยาบาล ทหาร เป็นต้น เลือกที่จะไม่เปิดเผยตัวตนทางอ้อม บางรายเลือกที่จะไม่เปิดเผยตัวตนเลยเพื่อไม่ให้ ขัดต่อภาพลักษณ์ทางอาชีพที่สังคมกำหนดไว้และไม่ให้ตนรู้สึกแปลกแยกจาก สังคมที่อยู่ นอกจากนี้งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกปฏิบัติต่างเพศ ในที่ทำงานกับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานที่มีอัตลักษณ์หลากหลาย ทางเพศ โดยมีกลยุทธ์การจัดการอัตลักษณ์ทางเพศในที่ทำงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน” พบว่า พนักงานที่รักเพศเดียวกันเลือกไม่เปิดเผยตัวตนเมื่อรับรู้ว่าจะกระทบที่ตนทำงาน อยู่ยังมีการเลือกปฏิบัติทางเพศในระดับสูงเพื่อเป็นการป้องกันตนเองไม่ให้

ถูกเลือกปฏิบัติ แม้ว่ากลวิธีนี้จะต้องสูญเสียความซื่อสัตย์ต่อตนเองก็ตาม ซึ่งกลวิธีการปกปิดตัวตนดังกล่าวจะส่งผลให้ความพึงพอใจในการทำงานของผู้มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศลดลง (ณัชนิกษ์ เชี่ยวชาญ, 2564)

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าทั้งสถาบันครอบครัวและสังคมมีผลอย่างยิ่งกับการเปิดเผยตัวตนของผู้ที่เป็นหญิงรักหญิง แม้หญิงรักหญิงบางกลุ่มจะเลิกเปิดเผยตัวตนทางอ้อมเพื่อต้องให้ได้มาซึ่งการยอมรับ แต่การยอมรับนั้นมักจะมีเงื่อนไขตามมาหรือถูกโน้มน้าวให้กลับไปอยู่บนบรรทัดฐานสังคมเสมอ ดังนั้นกลุ่มคนเหล่านี้จึงเลือกที่จะไม่เปิดเผยตัวตนเพื่อรักษาอัตลักษณ์ของตนเองเอาไว้และใช้ชีวิตแบบเดิมต่อไปได้

ประเด็นที่ 3 *อคติทางเพศที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจของกลุ่มหญิงรักหญิง*

ในงานวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์ด้านจิตใจของหญิงรักเพศเดียวกันที่มีความสัมพันธ์แบบคู่รัก” ของพิมพ์สิริอร ศิริทิณพงษ์ (2554) พบว่า อคติทางสังคมที่มีต่อหญิงรักเพศเดียวกันแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ อคติภายในและอคติภายนอก อคติภายนอกคือสังคมกลุ่มหนึ่งที่มีมองว่าหญิงที่รักเพศเดียวกันนั้นเป็นเรื่องแปลกและผิดปกติซึ่งชุดความคิดนี้ส่งผลให้คู่รักของหญิงรักเพศเดียวกันนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนให้ใช้ชีวิตคู่เหมือนคู่รักชายหญิง นอกจากนี้อคติของสังคมยังส่งผลให้คู่รักหญิงรักเพศเดียวกันนั้นใช้ชีวิตคู่ได้อย่างมีข้อจำกัดและขาดสิทธิเสรีภาพในหลาย ๆ ด้าน ส่วนอคติภายในนั้นคืออคติจากครอบครัว เนื่องจากครอบครัวมักจะรับไม่ได้ที่คบผู้หญิงด้วยกันเอง ซึ่งแต่ละครอบครัวก็มีวิธีแสดงการไม่ยอมรับด้วยวิธีที่แตกต่างกัน ทั้งการมีนตัสใส่ การเฉยชา การกีดกันและกดดันให้แยกจากคนรัก อคติทั้งภายนอกและภายในเหล่านี้สร้างความทุกข์ใจให้หญิงรักหญิงอย่างมาก ในบางรายถึงขั้นส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจทำให้รู้สึกสับสน อึดอัด กดดัน วิตกกังวล เครียด คิดมาก และกลัว บางรายหาทางแก้ไขไม่ได้จนคิดจะฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ในบทความวิจัยเรื่อง “ปัญหาสุขภาพจิตในกลุ่มหญิงรักหญิง” ยังพบว่ากลุ่มหญิงรักหญิงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าหญิงที่รักต่างเพศเป็น 2.4 เท่า ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตในกลุ่มหญิงรักหญิงนั้นมาจากพฤติกรรม การเลือกปฏิบัติของครอบครัวและสังคม (สุนทวิทย์ บุญเกิด และ กัลยา ไผ่เกาะ, 2560) โดยปัญหาสุขภาพจิตที่มักพบในกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน เช่น มีภาวะวิตกกังวล ซึมเศร้า นอนไม่หลับ ซึ่งอาการเหล่านี้โดยส่วนใหญ่จะพบ

ในกลุ่มคนรักเพศที่เดียวกันที่ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัว ชุมชน หรือ สังคม (พิเชษฐ์ อุดมรัตน์, 2566) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาปัญหาด้านสุขภาพจิตในกลุ่มหญิงรักหญิงยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดอคติทางเพศที่นำมาสู่การถูกเลือกปฏิบัติ

2. การกำหนดแก่นเรื่อง

จากข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่กลุ่มหญิงรักหญิงต้องประสบชี้ให้เห็นว่าอคติทางเพศที่มีต่อความสัมพันธ์หญิงรักหญิงนั้นส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจคนกลุ่มนี้อย่างมาก นอกจากนี้สังคมที่มีอคติกำลังผลักดันให้คนกลุ่มนี้แปลกแยก เป็นอื่นและไร้ตัวตน ด้วยเหตุนี้ทางผู้วิจัยจึงได้กำหนดแก่นเรื่องของบทละครเรื่องนี้ไว้เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการนำเสนอดังกล่าวว่า “ขณะที่สังคมพยายามผลักดันให้หญิงรักหญิงไร้ตัวตนไม่ต่างอะไรกับสถานะ ‘ผี’ ในทางกลับกันแล้วสังคมที่มีอคติก็เปรียบเสมือนผีสำหรับคนที่เป็นหญิงรักหญิงเช่นเดียวกัน” กล่าวคือ อคติที่มีนั้นมักจะผลักดันที่เป็นหญิงรักหญิงแปลกแยก เกิดการเลือกปฏิบัติขึ้นจากการที่สังคมรู้สึกหวาดกลัวพวกเขาราวกับพวกเขาเป็นผี แต่ในทางกลับกัน อคติของสังคมที่มีนี้ได้สร้างความหวาดกลัวและส่งผลกระทบต่อหญิงรักหญิงเช่นกัน และอคติที่มีนั้นส่งผลให้หญิงรักหญิงรู้สึกหวาดกลัวการเปิดเผยตัวตน

3. การพัฒนาโครงเรื่อง

3.1 การวางโครงเรื่องโดยใช้องค์ประกอบของละครประเภทกอกิกของ เฟรด บอตติง (Fred Botting) และโรเบิร์ต แฮร์ริส (Robert Harris)

เฟรด บอตติง นิยามวรรณกรรมกอกิกว่าเป็น “ประพันธ์กรรมแห่งความล้นเกิน” และความล้นเกินดังกล่าวผูกพันกับความฉงนสนเท่ห์และความหลงใหลในขีดจำกัดทางวัฒนธรรมต่าง ๆ วรรณกรรมกอกิกมักจะแสดงให้เห็นถึงความฉงนระคนสงสัยในพฤติกรรมของตัวละครที่มักจะละเมิดกรอบสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นจุดเด่นของวรรณกรรมกอกิกที่แสดงให้เห็นถึงการพยายามต่อรองและท้าทายกับขีดจำกัดทางวัฒนธรรมหรือเส้นแบ่งที่กำหนดความผิดชอบชั่วดีของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างในยุคสมัยหนึ่ง (Fred Botting, 1996: 1 อ้างถึงใน สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2551) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกนำงานประเภทกอกิกมาเป็นแนวคิดตั้งต้นในการวางโครงเรื่องของบทละครที่ต้องการนำเสนอประเด็นอคติที่มีต่อความสัมพันธ์หญิงรักหญิงซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่

ถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม ผ่านสัญลักษณ์ความเป็น ‘ผี’ และ “การหลอกหลอน” โดยโรเบิร์ต แฮร์ริส (Robert Harris) ได้เสนอว่าวรรณกรรมกอธิคมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ฉากเป็นปราสาทลึกลับดูน่าฉงน 2) มีคำทำนายทายทักหรือคำพยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับปราสาทหรือตัวเอก 3) มีลางร้ายหรือเหตุการณ์ที่เหนือธรรมชาติปรากฏ 4) ตัวละครมักอยู่ในห้วงอารมณ์ที่รุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความตกใจหรือความหวาดกลัว 5) มีตัวละครหญิงที่ระห่มทุกข์ประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เลวร้าย 6) มักเสนอให้เห็นถึงความกดดันที่เกิดขึ้นกับตัวละครหญิงอันเนื่องมาจากอุดมการณ์ของปิตาธิปไตย ซึ่งมักปรากฏมาในรูปแบบของตัวละครร้ายที่เป็นผู้ชายไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์เจ้าของปราสาทหรือบิดาของตัวละครหญิงที่มักจะบังคับขู่เข็ญให้เธอกระทำการต่าง ๆ ที่ไม่ปรารถนา (Robert Harris, 1998 อ้างถึงใน สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2551)

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบดังกล่าวของโรเบิร์ต แฮร์ริสมาใช้ในการเขียนโครงเรื่องของบทละครโดยปรับให้เข้ากับบริบทสังคมไทยจนได้เป็นโครงเรื่องของบทละครว่า

“ณร้านอดีตตำรวจสาวที่ลาออกจากงานและผันตัวมารับงานพิสูจน์ผีในบ้านที่คนลือว่ามีผีเฮี้ยน วันหนึ่ง ณร้านได้รับการว่าจ้างจากอนึ่งให้มาพิสูจน์ผีในบ้านที่หนึ่งประมุขมา ระหว่างที่อยู่ในบ้านหลังนั้น ณร้านก็ได้เจอกับ ‘คณา’ แฟนเก่าของเธอโดยบังเอิญ การเจอกันนั้นก็ทำให้เขาได้เจอกับความลับบางอย่างที่ถูกซ่อนไว้ในบ้านหลังนี้ และทั้งคู่ต้องช่วยกันปลดปล่อยดวงวิญญาณในบ้านนั้นให้ได้” ซึ่งโครงเรื่องดังกล่าวพัฒนาจากแนวคิดองค์ประกอบของวรรณกรรมกอธิค ดังนี้

องค์ประกอบของงานปะนทกอธิค (gothic) ของ Robert Harris	องค์ประกอบในโครงเรื่องของบทละคร เรื่อง ใครในบ้าน
1) ฉากเป็นปราสาทลึกลับดูน่าฉงน	บ้านร้างที่ถูกประมุขมาจากกรมบังคับคดี
2) มีคำทำนายทายทักหรือคำพยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับปราสาทหรือตัวเอก	ชาวบ้านระแวกนั้นพากันลือว่าบ้านหลังนี้มีผีเฮี้ยนจากเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมา
3) มีลางร้ายหรือเหตุการณ์ที่เหนือธรรมชาติปรากฏ	ระหว่างที่ณร้านสำรวจบ้าน ชาวของในบ้านหล่นลงมาเองอย่างไม่ทราบสาเหตุ รวมถึงพบเจอสสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ในบ้าน
4) ตัวละครมักอยู่ในห้วงอารมณ์ที่รุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความตกใจหรือความหวาดกลัว	ทุกครั้งที่ ณร้าน กับ คณา (ตัวละครหลักของเรื่อง) มีปากเสียงกันเรื่องความลับพันปีในอดีต ทั้งคู่จะได้ยินเสียงที่ผิดปกติซึ่งเสียงนั้นจะดังจนทำให้ทั้งคู่ตกใจและเกิดความรู้สึกหวาดกลัว
5) มีตัวละครหญิงที่ระห่มทุกข์ประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เลวร้าย	ตัวละครหญิงทุกตัวในเรื่อง ทั้งณร้านและคณาที่อยู่ในโลกปัจจุบัน ต้องทุกข์กับความรักที่ต้องจบลงทั้งที่ทั้งสองคนก็ไม่ได้อยากจบ ส่วนคณาและ แสงเทียน ที่เป็นตัวละครในอดีตทุกช่วงระห่มกับเหตุการณ์ที่โดนคนรอบข้างและสังคมพยายามผลักดันให้กลายเป็นคนไม่ปกติ
6) มักเสนอให้เห็นถึงความกดดันที่เกิดขึ้นกับตัวละครหญิงอันเนื่องมาจากอุดมการณ์ของปิตาธิปไตย	ตัวละคร เอกรัฐ ซึ่งเป็นพ่อของตัวละคร คณา เป็นตัวแทนของผู้ที่มีอุดมการณ์ปิตาธิปไตย และเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดโศกนาฏกรรมขึ้นในบ้านซึ่งนำมาสู่การสะกดวิญญาณแสงเทียนให้ทุกข์ทรมานอยู่ในบ้าน

3.2 โครงเรื่องแบบสองเส้นเรื่อง

ผู้วิจัยสร้างบทละครเรื่อง *ใครในบ้าน* ด้วยการแบ่งโครงเรื่องออกเป็นสองเส้นเรื่อง คือเส้นเรื่องปัจจุบันและเส้นเรื่องในอดีต สองเส้นเรื่องนี้จะถูกเล่าตัดสลับไปมา โดยเส้นเรื่องหลักจะเป็นเรื่องของ *ณรินทร์* ที่เข้ามาพิสูจน์วิญญาณในบ้านที่ *อนึ่ง* ประมูลมาและจะต้องจัดการกับความรู้สึกของตนเองเมื่อได้พบกับ *คณา* แฟนเก่าของเธอในบ้านหลังนี้อย่างไม่ได้คาดหมาย ส่วนเส้นเรื่องรองเป็นเรื่องราวในอดีตเมื่อ 14 ปีที่แล้วที่เกิดขึ้นในบ้านหลังที่ณรินทร์มาสำรวจ เส้นเรื่องนี้เล่าถึงความสัมพันธ์ของ *ศิตา* กับ *แสงเทียน* เพื่อนสนิทที่รู้สึกดีต่อกันมากกว่าเพื่อนแต่ไม่สามารถบอกให้ใครรู้ได้ เพราะสังคมในตอนนั้นยังไม่เปิดกว้างให้คนรักเพศเดียวกัน ทั้งสองจึงต้องเก็บความรู้สึกเอาไว้เพราะกลัวผลที่จะตามมาหากมีใครรู้

ผู้วิจัยแบ่งตัวเรื่องออกเป็นสองเส้นเรื่องโดยที่ทั้งสองเส้นเรื่องมีจุดเชื่อมกันคือการนำเสนอประเด็นปัญหาที่หญิงรักหญิงประสบเส้นเรื่องหลักเป็นประเด็นปัญหาที่หญิงรักหญิงประสบในปัจจุบัน ส่วนเส้นเรื่องรองเป็นประเด็นปัญหาที่หญิงรักหญิงประสบในอดีต ผู้วิจัยเลือกเล่าผ่านกลวิธีสองเส้นเรื่องนี้เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าในปัจจุบันปัญหาที่หญิงรักหญิงประสบจะไม่ร้ายแรงเท่าในอดีตแต่อดีตที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นยังไม่หายไปและยังส่งผลในแง่ลบสร้างความหวาดกลัวให้กับผู้ที่ป็นหญิงรักหญิงอยู่ทุกวันนี้นี้ อีกทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนแก่นเรื่องที่ต้องการนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อหญิงรักหญิงด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยยังต้องการชวนให้ผู้ชมครุ่นคิดว่าการมีอคติทางเพศนั้นส่งผลร้ายแรงกับคนรักเพศเดียวกันเช่นนี้ แต่ทำไมปัญหาอคติยังไม่ถูกแก้ไขและยังไม่หมดไป เพราะคนในสังคมยังมองไม่เห็นความรุนแรงที่เกิดจากอคติใช่หรือไม่

บทละครเวทีเรื่อง *ใครในบ้าน* เป็นละครแบบองค์เดียว เรื่องราวเกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่งคืนที่ตัวละคร *ณรินทร์* เข้ามาพิสูจน์วิญญาณในบ้านของ *อนึ่ง* และจบลงในตอนเช้า ผู้วิจัยเลือกวิธีการสร้างนี้เนื่องจากเห็นว่าในระยะเวลาหนึ่งคืนที่ *ณรินทร์* เข้ามาเจอเหตุการณ์ความลับต่าง ๆ ในบ้านนั้นเพียงพอแล้วที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของตัวละคร และทำให้บทละครมีความกระชับ เข้มข้น สร้างความกดดันและอึดอัดให้กับผู้ชม

การเปิดเรื่อง

ในบทละครเวทีเรื่อง *ใครในบ้าน* ผู้วิจัยเลือกเปิดเรื่องด้วยการบรรยายบรรยากาศของบ้านที่เป็นฉากหลักของเรื่องก่อน ซึ่งฉากของบ้านนั้นบรรยายให้เห็นความสลับซับซ้อนและน่ากลัวตามองค์ประกอบของ โรเบิร์ต แอร์ริส ซึ่งเดิมที่ฉากของงานประเภทกอธิคส่วนใหญ่จะเป็น ปราสาทหรือคฤหาสน์ แต่ผู้วิจัยเลือกสถานที่ในบทละครเรื่องนี้เป็นบ้านที่ประหลาดจากกรมบังคับคดี ที่ตกแต่งทาสีใหม่แต่ยังใช้เฟอร์นิเจอร์เก่า ๆ ของเดิมนำมาตกแต่งในบ้านเพื่อเพิ่มความสลับซับซ้อนน่าค้นหาให้กับบ้านหลังจากความขัดกันของสีที่ทาใหม่ภายในบ้านกับเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่เป็นของเก่า หลังจากเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉากแล้วจากนั้นตัวละคร *ณรินทร์* ตัวละครหลักของเรื่องที่มีอาชีพรับพิสูจน์วิญญาณก็เดินเข้ามาพร้อมกับตัวละคร *อนึ่ง* ซึ่งเป็นเจ้าของบ้าน การเปิดเรื่องด้วยตัวละครอนึ่งกับณรินทร์นั้นเพื่อต้องการให้ผู้ชมรับรู้ประวัติความเป็นมาของบ้านหลังนี้ผ่านบทสนทนาของตัวละคร การเล่าเรื่องที่ชาวบ้านลือกันว่า บ้านหลังนี้มีวิญญาณสิงอยู่ เพราะผู้คนที่ผ่านไปผ่านมาบางครั้งก็เห็นเป็นเงาผู้หญิงบ้างก็เห็นเป็นเงาผู้ชายยืนเกาะลูกกรงเหล็กดัดหน้าต่างในตอนกลางคืนและทุก ๆ คืนวันโกนผู้ที่เดินหรือขับรถผ่านก็มักจะได้ยินเสียงร้องไห้สะอึกสะอื้นดังออกมาจากบ้าน การเลือกใช้ชาวลือเรื่องผีที่ชาวบ้านเล่าต่อ ๆ กันมาเป็นบทสนทนาในตอนเปิดเรื่องนั้น เป็นการกล่าวถึงเรื่องสืบลับและเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของงานประเภทกอธิค ที่ผู้วิจัยหยิบยกมาใช้เพื่อสร้างลักษณะเด่นของงานและเน้นย้ำความเป็นกอธิคในงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้การเปิดเรื่องด้วยบทสนทนาเกี่ยวกับชาวลือเรื่องผีดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการชวนให้ผู้ชมได้คิดและสงสัยต่อไปว่าเรื่องราวที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร เป็นไปตามที่อนึ่งหรือชาวบ้านลือกันหรือไม่ ซึ่งการเปิดเรื่องเช่นนี้จะทำให้ผู้ชมมีข้อมูลของเรื่องราวอยู่ที่ตัวเองส่วนหนึ่งก่อนแล้วก่อนจะค่อย ๆ นำไปปะติดปะต่อกับเรื่องราวที่จะได้รับรู้ในฉากถัดไป อีกทั้งยังเป็นการเปิดเรื่องเพื่อปูทางไปไปสู่เส้นเรื่องรองที่วางไว้และทำให้ผู้ชมเข้าใจเกี่ยวกับการเล่าตลกลับมากยิ่งขึ้น

การสร้างปมปัญหาและการดำเนินเรื่อง

ในเส้นเรื่องหลักผู้วิจัยสร้างปมปัญหาให้ตัวละคร *ณรินทร์* คือได้เจอ *คณา* อดีตตนรักในบ้านหลังนี้อย่างไม่คาดหมายโดย *คณา* อ้างว่าเธอแอบเข้ามาที่นี่เพื่อปลดปล่อยวิญญาณที่เห็นในฝันและถ้าเธอทำได้ชีวิตของเธอก็จะพลิกจากร้ายให้กลายเป็นดี

แต่ณวันไม่ยอมให้คนมาอยู่ที่นี่และพยายามไล่คนออกไปจากบ้านหลังนี้ แต่ก็ทำไม่สำเร็จเพราะคนมาได้ทำให้ณวันพินกับเธอ เพราะเธอมั่นใจว่าบ้านหลังนี้มีวิญญาณจริง ๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับณวันที่ไม่เชื่อเลยว่าโลกนี้จะมีวิญญาณอยู่ ณวันที่เป็นคนไม่ยอมคนตอบรับคำท้าและยอมให้คนมาอยู่ในบ้านหลังนี้ต่อไปแม้ว่าลึก ๆ แล้วณวันไม่อยากจะอยู่ใกล้กับคนเลยสักนิดเพราะกลัวว่าคนจะพูดเรื่องความสัมพันธ์ในอดีตที่ต้องเลิกกันเพราะคนไม่ยอมเปิดตัวณวันให้ครอบครัวรับรู้ เพราะการพูดเรื่องเก่า ๆ นั้น ณวันกลัวว่าอาจจะทำให้ตนใจอ่อนยอมกลับไปคบกับคนอีกครั้ง ซึ่งการกลับไปคบกับคนนั้น ก็เหมือนการที่ณวันยอมให้ตัวเองกลับไปอยู่ในจุดที่ตนเองไม่มีตัวตนแบบเดิม และก็เป็นไปตามที่ณวันคิดเอาไว้เพราะการอยู่ด้วยกันกับคนในครั้งนี้ทำให้ทั้งสองคนได้กลับมาพูดเรื่องความสัมพันธ์ในอดีตกันอีกครั้ง คนพยายามจะขอณวันคืนดีและขอให้ณวันกลับไปคบกันเช่นเดิม แม้ว่าคำพูดของคนนั้นจะคอยทำให้ณวันใจอ่อนอยู่เป็นระยะแต่ณวันก็พยายามใจแข็งเข้าสู่ว่านการพูดไล่คนออกไปจากบ้านหากคนยังยืนยันจะพูดถึงเรื่องความสัมพันธ์ในอดีต ซึ่งนอกจากณวันจะมีความขัดแย้ง (conflict) กับคนแล้ว ณวันยังเกิดความขัดแย้งภายในจิตใจ (inner-conflict) ของตนเองด้วย เพราะลึก ๆ แล้วณวันยังคงรักคนอยู่ และการได้กลับมาเจอกันคุยเรื่องความสัมพันธ์เก่า ๆ กันอีกครั้งทำให้ใจหนึ่งณวันก็อยากกลับไปคบกับคน แต่อีกใจหนึ่งก็ไม่อยากกลับไปคบ เพราะหากณวันยอมกลับไปคบก็เหมือนกับว่าณวันยอมกลับไปอยู่แบบไม่มีตัวตนในชีวิตของคนอีกเหมือนเดิม ซึ่งสิ่งที่ชีวิตของณวันต้องการคือการมีตัวตนในชีวิตของคน

ส่วนปมปัญหาในเส้นเรื่องรองผู้วิจัยได้สร้างความขัดแย้งหลักให้เกิดขึ้นระหว่างตัวละคร เอกธวัช กับ แสงเทียน ที่คอยกีดกันไม่ให้แสงเทียนมายุ่งวนวายกับศิตาลูกสาวของตน ส่วนอีกความขัดแย้งนั้นคือระหว่าง ตัวละคร ศิตา กับ แสงเทียน ซึ่งความขัดแย้งของสองตัวละครนี้เกิดจากการที่ทั้งคู่ถูกเพื่อนในโรงเรียนล้อหลังจากที่ได้รู้ความลับว่าแสงเทียนชอบศิตาผ่านไต่ถามของแสงเทียนที่ถูกขโมยไป จนส่งผลให้ศิตาเลิกเป็นเพื่อนกับแสงเทียนและไม่กล้าอยู่ใกล้แสงเทียนอีกเนื่องจากไม่ต้องการถูกล้อ แต่แสงเทียนก็พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ศิตาอภัยและกลับมาเป็นเพื่อนกันอีกครั้ง จนถึงขั้นตามไปขอร้องศิตาที่บ้าน ศิตาพยายามไล่ให้แสงเทียนกลับไปเพราะไม่ต้องการให้พ่อรับรู้เรื่องนี้ แต่ความตึงเครียดของแสงเทียนทำให้ในที่สุดเอกธวัชผู้เป็นพ่อของศิตาได้รับรู้ความรู้สึกที่ แสงเทียนมีต่อลูกสาว จนบันดาลโทสะ

หยิบปิ่นขึ้นมาดูไล่ให้แสงเทียนกลับไป จนเกิดเป็นโศกนาฏกรรมขึ้นในบ้าน นอกจากนี้ในเส้นเรื่องรองก็มีการสร้างความขัดแย้งภายในจิตใจเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยสร้างให้ความขัดแย้งภายในจิตใจนี้เกิดขึ้นกับตัวละคร *คิตา* ที่พยายามปฏิเสธใจตัวเองไม่ให้ชอบแสงเทียน ไม่ให้รู้สึกดีกับสิ่งที่แสงเทียนทำให้ *คิตา* คอยยับยั้งจิตใจของตัวเองเอาไว้ตลอด แต่พอวันหนึ่งที่คิตารู้ว่าแสงเทียนชอบตน เธอกลับรู้สึกกลัวที่จะปล่อยให้ตัวเองรู้สึกดีและสร้างกำแพงขึ้นมา ซึ่งการที่คิตารู้สึกเช่นนั้นเป็นเพราะคิตากลัวว่าตัวเองจะกลายเป็นคนไม่ดีเหมือนแม่ตามที่พ่อพยายามใส่ชุดความคิด ๆ ให้เธอตั้งแต่มดเล็ก

การสร้างปมปัญหาเช่นนี้ทั้งในเส้นเรื่องหลักและเส้นเรื่องรองนั้น ผู้วิจัยหยิบยกปัญหาเรื่องการไม่กล้าเปิดเผยตัวตนของหญิงรักหญิงมาเป็นปมขัดแย้งหลักให้กับตัวละครเอกทั้งสองตัว เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงปัจจัยที่แท้จริงของการเกิดปัญหาที่มีต้นตอมาจากสังคมและคนรอบข้าง และชี้ให้เห็นว่าสังคมและคนรอบข้างที่มีอคติทางเพศนั้นเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความหวาดกลัวให้กับหญิงรักหญิงจนไม่กล้าเปิดเผยตัวตนมากเพียงใด อีกทั้งการสร้างปมปัญหานี้ยังเป็นการช่วยสนับสนุนแก่นเรื่องที่ต้องการนำเสนอเกี่ยวกับอคติที่มีต่อหญิงรักหญิงในอีกแง่มุมด้วย

การปิดเรื่อง

หลังจากที่ *ณรรณ* และ *คณาเจอรุ่น* และยันต์ที่ถูกฝังอยู่ใต้พื้นของบ้านทั้งคู่ก็เลือกตัดสายสัญญาณเพื่อปลดปล่อยวิญญาณของแสงเทียนที่ถูกสะกดเอาไว้ร่วมกัน การปลดปล่อยวิญญาณร่วมกันนั้นทำให้ทั้ง *ณรรณ* และ *คณาเจอรุ่น* อยู่ในภวังค์และได้เห็นภาพเหตุการณ์โศกนาฏกรรมของบ้านหลังนี้ในอดีตการต่อสู้เพื่อความรักของแสงเทียนที่พ่ายแพ้ให้กับอคติที่ถูกส่งต่อกันมาในสังคม ในฉากสุดท้ายของบทละครผู้วิจัยจึงปิดด้วยการเริ่มต้นเช้าวันใหม่ โดยให้ตัวละคร *อนึ่ง* มาหา *ณรรณ* ที่บ้านเพื่อสอบถามผลการพิสูจน์วิญญาณหลังจากที่ตัวละคร *ณรรณ* กับ *คณา* ได้รำลាក់แล้ว ในฉากนี้ *อนึ่ง* ได้ขอคำแนะนำจาก *ณรรณ* เพื่อหวังว่าจะขายบ้านหลังนี้และจะได้นำเงินมารักษาลูกเลี้ยงที่กำลังป่วย ซึ่ง *ณรรณ* เองได้แนะนำให้ *อนึ่ง* รื้อบ้านหลังนี้และปล่อยให้ที่แห่งนี้กลายเป็นพื้นที่โล่ง ๆ ใครอยากจะทำอะไรก็สร้างแทน *อนึ่ง* จึงจะสามารถขายที่ตรงนี้ออกไปได้ คำแนะนำของ *ณรรณ* ทำให้องค์คิดหนักเพราะตนยังเสียดยศโครงสร้างดี ๆ ของบ้านหลังนี้ที่ประมุขมาอยู่ ผู้วิจัยเลือกทิ้งท้ายด้วยประโยค “คุณหนึ่งตัดสินใจ

ยังงี้ก็บอกมันนะ” คำพูดนี้ที่ออกมาจากณัณนั้นไม่เพียงแต่จะสื่อสารกับอนึ่งเท่านั้น แต่ผู้วิจัยต้องการให้ตัวละครณัณสื่อไปยังผู้ชมและชวนให้ผู้ชมตั้งคำถามว่า ‘ผู้ชมจะตัดสินใจอย่างไร’ เมื่อบ้านหลังนี้เปรียบเสมือนโครงสร้างทางสังคมที่สั่งสมความคิดเก่า ๆ มาอย่างยาวนาน ผู้ชมจะตัดสินใจหรือให้บ้านหลังนี้กลายเป็นที่เปล่า ๆ ให้ใครสร้างสิ่งใดก็ได้หรือจะตัดสินใจไม่รื้อเพื่อรักษาโครงสร้างเดิม ๆ เหล่านี้ที่คิดว่าดีแล้วเอาไว้

นอกจากการปิดเรื่องโดยการชวนผู้ชมตั้งคำถามแล้วผู้วิจัยยังเลือกการปิดเรื่องด้วยวิธีการหักมุม (twist ending) อีกด้วย นั่นคือการให้องค์ผู้พูดกับณัณในตอนท้ายว่า “แต่ว่ากลับคนเดียวได้ใช้ไหมคะ” ทั้ง ๆ ที่ตัวละครณัณเดินกลับมายืนอยู่ข้าง ๆ ณัณ แต่ณัณพูดและแสดงท่าทีราวกับว่าณัณไม่ได้ยืนอยู่ตรงนั้น เพื่อให้คนดูนำไปตีความต่อว่าตัวละครณัณเป็น ‘ผี’ หรือไม่และอะไรที่ทำให้ผู้ชมมองว่าตัวละครนี้เป็นผีหรือไม่เป็นผี โดยผู้วิจัยเห็นว่าการปิดท้ายเรื่องเช่นนี้จะเป็นการย้ำให้เห็นความเป็นงานกอธิกในบทละครเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น เพราะนอกจากงานประเภทกอธิกจะชวนตั้งคำถามกับบรรทัดฐานทางสังคมแล้ว ยังมีความสำคัญในแง่ที่เป็นพื้นที่ที่ให้ความหมายเชิงวัฒนธรรมในด้านนิยามของ ‘ความเป็น’ และ ‘ความตาย’ อีกด้วย เส้นแบ่งระหว่าง ‘ความเป็น’ และ ‘ความตาย’ ที่สังคมกำหนดโดยใช้เรือนร่างเป็นเกณฑ์นั้นกลับมีขีดจำกัดในงานกอธิกที่มักจะมีผีหรือวิญญาณปรากฏตัว ซึ่งผีหรือวิญญาณนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีเรือนร่างแต่ไม่สามารถจับต้องได้ จึงเป็นสิ่งที่แบ่งความเป็นกับความตายในเวลาเดียวกัน และการที่ผีหรือวิญญาณเป็นสิ่งที่คุกคามถูกระเบียบของธรรมชาติดีก็จะทำให้เกิดการตั้งคำถามกับธรรมชาติว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่อย่างสากลหรือประกอบสร้างขึ้น (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2551) ซึ่งการที่ผู้วิจัยเลือกสร้างตอนจบเช่นนี้เพื่อตั้งคำถามกับผู้ชมและผู้อ่านตามแบบจุดประสงค์ของงานประเภทกอธิก และเพื่อให้ผู้ชมหรือผู้อ่านเกิดการตั้งคำถามกับตนเองว่า จะจัดจำแนกตัวละครณัณ ให้เป็นสิ่งที่ใด เพราะในตอนท้ายของเรื่องกลับมีทั้งคนที่มองเห็น ณัณ และมองไม่เห็น

4. การสร้างตัวละคร

ในส่วนของการสร้างตัวละคร ผู้วิจัยเลือกสร้างตัวละครต่าง ๆ จากแก่นเรื่องที่ว่า ขณะที่ยังคงพยายามผลักดันให้หญิงรักหญิงไร้ตัวตนไม่ต่างอะไรกับสถานะ ‘ผี’ ในทางกลับกันแล้วสังคมที่มีอคติก็เปรียบเสมือนผีสำหรับคนที่เป็หญิงรักหญิง

เช่นเดียวกัน ตามที่กำหนดไว้ จากองค์ประกอบงานกอธิกด้านตัวละครตามแนวคิดของโรเบิร์ต แฮร์ริส และจากประเด็นที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างตัวละครในเรื่อง *ใครในบ้าน* จำนวนทั้งหมด 5 ตัวละคร ได้แก่ *ณรินทร์ คณาจิตา แสงเทียน และเอกรัฐ*

4.1 การสร้างตัวละครและเรื่องราวภูมิหลังของ ณรินทร์

ผู้วิจัยเลือกให้ตัวละคร *ณรินทร์* ซึ่งเป็นตัวละครเอก (protagonist) เป็นตัวราวหญิงที่ลาออกจากราชการเพราะตนรู้สึกไม่มีตัวตนในการทำงาน เนื่องจากเป็นผู้หญิงคนเดียวในทีมและมักได้รับมอบหมายให้ทำแต่งงานด้านเอกสารทั้ง ๆ ที่เธอรู้ตัวดีว่าตนเองมีความสามารถเทียบเท่ากับตำรวจคนอื่นที่เป็นผู้ชาย เนื่องจากแก่นเรื่องของผู้วิจัยต้องการนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อหญิงรักหญิง ผู้วิจัยจึงเลือกให้ตัวละครเอกเป็นผู้หญิง ซึ่งเป็นการสร้างตัวละครที่เป็นไปตามที่ Katsuyama Toshimitsu (2016: 13) ได้บอกไว้ว่างานประเพณีหรือหญิงรักหญิงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิง โดยที่ตัวละครเอกหญิงทั้งคู่นั้นสามารถเป็นได้ทั้ง เลสเบี้ยน ทอม ดีและคนรักสองเพศ (Bisexual) เพราะในเรื่องมักจะเน้นที่เรื่องราวความรักและความสัมพันธ์ของผู้หญิงสองคนมากกว่าอัตลักษณ์ทางเพศ (Marta Fanasca 2020: 52-55) นอกจากนี้การวางปูมหลังเช่นนี้ให้ *ณรินทร์* นั้นผู้วิจัยอิงมาจากองค์ประกอบด้านตัวละครของโรเบิร์ต แฮร์ริส ที่ว่า ตัวละครหญิงมักถูกกดดันอันเนื่องมาจากอคติการปฏิบัติในสังคม ซึ่งตัวละครนี้ต้องการไร้ตัวตนในสังคมและทนไม่ได้หากจะต้องอยู่อย่างไร้ตัวตน นี่จึงเป็นเหตุผลให้ณรินทร์เปลี่ยนอาชีพมาทำงานพิสูจน์วิญญูณตามบ้านต่าง ๆ เพราะณรินทร์ไม่เชื่อในเรื่องผี เธอเชื่อว่าผีเป็นเพียงสิ่งที่คนสร้างขึ้นมาจากความกลัวและความกลัวนั้นได้สร้างให้สิ่งที่ไม่มีตัวตนอย่างผีมีตัวตนขึ้นมา ซึ่งตรงข้ามกับตัวณรินทร์เองที่เป็นคนแต่กลับถูกคนด้วยกันเองทำเหมือนเธอไม่มีตัวตนในสังคม *ณรินทร์* จึงอยากพิสูจน์ให้ทุกคนเห็นให้ได้ว่าไม่มีที่ไหนในโลกมีผี เพื่อให้ตัวเองมีชื่อเสียงและชื่อเสียงนั้นจะยังทำให้ณรินทร์รู้สึกมีตัวตนในสังคมมากขึ้น ซึ่งการวางลักษณะนิสัย ความเชื่อ รวมไปถึงการเลือกอาชีพใหม่ของ *ณรินทร์* ให้เกี่ยวข้องกับผีและวิญญูณให้มากที่สุด เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยตั้งใจเลือกให้สอดคล้องกับแก่นเรื่องที่ต้องการนำเสนอ เนื่องจากตัวละครหลักจะเป็นตัวละครที่ต้องนำเสนอแก่นเรื่องออกมาให้ผู้ชมเห็นได้ชัดเจนที่สุด

4.2 การสร้างตัวละครและเรื่องราวภูมิหลังของ คณา

ผู้วิจัยเลือกสร้างตัวละคร *คณา* ให้เป็นคู่ตรงข้ามของณรินทร์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งลักษณะนิสัยและความเชื่อ โดยตัวละครนี้จะมีมีความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณว่ามีอยู่จริง และเป็นตัวละครที่ทำให้ณรินทร์ไม่มีตัวตนในความสัมพันธ์ด้วยการไม่เปิดเผยตัวตน ให้ที่บ้านรับรู้ว่าเป็นคนรักกัน เนื่องจาก*คณา*คิดว่าแค่ณรินทร์มีตัวตนสำหรับเธอคนเดียวก็เพียงพอแล้วและ*คณา*ก็กลัวผลลัพธ์ที่จะตามมาเพราะรู้ว่าการเปิดเผยตัวตนกับครอบครัวออกไปจะได้รับผลกลับมาอย่างไร เนื่องจาก*คณา*รู้ว่าครอบครัวของเธอไม่สามารถยอมรับกับความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงได้ การสร้างตัวละคร *คณา*นั้นผู้วิจัยเลือกสร้างให้สอดคล้องกับแก่นเรื่องที่ต้องการนำเสนอประเด็นอคติทางเพศ นอกจากนี้ปูมหลังและการตัดสินใจไม่เปิดเผยความรักระหว่างเธอกับ *ณรินทร์* นั้น เป็นการสร้างตัวละครที่ผู้วิจัยอิงมาจากการเลือกไม่เปิดเผยตัวตนกับครอบครัวของหญิงรักหญิงในปัจจุบัน ที่มักจะไม่เปิดเผยตัวตนกับครอบครัวเนื่องจากครอบครัวเป็นกลุ่มคนที่มีช่วงวัยแตกต่างกันและค่อนข้างไม่ให้การยอมรับ การเพศที่สามมากเท่ากับกลุ่มคนที่มีช่วงวัยเดียวกัน และการไม่ยอมรับนั้นในหญิงรักหญิงบางรายถึงขั้นปิดบังและหลีกเลี่ยงการเปิดเผยตัวตนกับครอบครัวของตนเองเนื่องจากกลัวกับผลลัพธ์ที่จะตามมา (สุทธิญา ไชยกุลสุมาร และ อาณิก วิชาชาติ, 2565)

4.3 การสร้างตัวละครและเรื่องราวภูมิหลังของ คิตา

ผู้วิจัยให้ตัวละคร *คิตา* แทนคนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของพ่อ *คิตา*ถูกพ่อบังคับให้เดินตามกรอบที่เขาสร้างไว้ตั้งแต่เด็ก ๆ และเมื่อโตขึ้น*คิตา*ก็มักจะรู้สึกกังวลและกลัวว่าตนเองจะทำอะไรนอกกรอบอยู่ตลอดเวลา ความกังวลและหวาดกลัวที่เกิดขึ้นภายในใจจิตใจของ*คิตา*นั้น เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นมาจากความกดดันของตัวละครที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้เป็นไปตามองค์ประกอบด้านตัวละครของ โรเบิร์ต แฮร์ริส ที่ว่า ส่วนใหญ่งานประเภทนี้อีกจะมีตัวละครหญิงที่ระทมทุกข์หรือประสบกับเหตุการณ์ที่เลวร้าย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสร้างให้ วันหนึ่งตัวละคร *คิตา* เดินออกนอกกรอบโดยไม่รู้ตัวเธอเองมีความรู้สึกดี ๆ ให้กับ*แสงเทียน*เพื่อนสนิทที่แสนดีของเธอเข้า ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะยิ่งทำให้*คิตา*รู้สึกผิดต่อพ่อและต่อตัวเองอย่างมาก ซึ่งเป็นไปตามองค์ประกอบด้านตัวละครอีกข้อหนึ่งของโรเบิร์ต แฮร์ริส ที่ว่า ตัวละครหญิงมักถูกกดดันอันเนื่องมาจากอุดมการณ์ปิตาธิปไตยในสังคม ตัวละคร *คิตา* จึงเป็นตัวละครที่แทนการติดอยู่ในกรอบที่ถูกสร้างขึ้นและไม่สามารถหลุดกรอบออกไปได้เพราะต้องการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวเอาไว้

4.4 การสร้างตัวละครและเรื่องราวภูมิหลังของ แสงเทียน

ตัวละคร *แสงเทียน* เป็นตัวแทนของคนที่ยพยายามจะต่อสู้กับโครงสร้างสังคมที่มีมาอย่างยาวนานเพื่อความรักของตน ซึ่งผู้วิจัยสร้างตัวละครนี้ให้มีลักษณะนิสัยกล้าสู้กล้าชน กล้าตั้งคำถาม เพื่อให้สอดคล้องกับงานประเภทกอธิกที่มักพยายามต่อรองและท้าทายกับขีดจำกัดทางวัฒนธรรมหรือเส้นแบ่งความผิดชอบชั่วดีของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ถูกประกอบสร้างขึ้น (Fred Botting, 1996 อ้างถึงใน สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2558) แม้การพยายามของแสงเทียนนั้นจะไม่เป็นผลและนำไปสู่โศกนาฏกรรม แต่ผู้วิจัยเลือกสร้างตัวละครนี้ขึ้นมานั้นเพื่อให้แสดงให้เห็นว่าคนคนเดียวไม่สามารถสู้กับสังคมที่กดทับเขาได้ นอกจากนี้ตัวละคร*แสงเทียน*ยังเป็นตัวละครที่ทำให้เห็นว่า ในอดีตการที่หญิงรักหญิงเลือกจะลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อตัวเองนั้นมักจะมีจุดจบที่เลวร้าย ซึ่งเป็นความเลวร้ายที่พวกเขาไม่ผิดและไม่สมควรได้รับเสียด้วยซ้ำ แต่โครงสร้างทางสังคมที่ปลูกฝังเรื่องเพศมาอย่างยาวนานนั้นกลับทำให้คนกลุ่มหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยในความรักครั้งนี้ลุกขึ้นมาทำร้ายและกำจัดคนเหล่านี้ออกไป เพียงเพราะเชื่อว่าหญิงรักหญิงเป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติไม่เป็นไปตามโครงสร้างของสังคมที่พวกเขาพยายามจะสร้างกัน มองว่าเป็นผีร้ายที่สมควรกำจัดออกไปโดยไม่ต้องรู้สึกผิด ซึ่งตัวละครแสงเทียนก็เป็นอีกหนึ่งตัวละครสร้างขึ้นจากการยึดองค์ประกอบด้านตัวละครของ โรเบิร์ต แฮร์ริส และแก่นเรื่องที่ต้องการนำเสนอประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิง

4.5 การสร้างตัวละครและเรื่องราวภูมิหลังของ เอกรัฐ

*เอกรัฐ*เป็นพ่อของ*ศิตา* เป็นพ่อที่ตรงตามแบบฉบับของสังคมปิตาธิปไตยทุกอย่าง เป็นคนที่ตรงตามโครงสร้างทางสังคม และด้วยความที่*เอกรัฐ*ตรงตามสังคมปิตาธิปไตยเกินไปนั้นก็ส่งผลกระทบกับชีวิตของเขาอย่างมาก ผู้วิจัยสร้างให้*เอกรัฐ*มีปมหลังเกี่ยวกับความรักที่ผิดหวัง นั่นคือการที่ถูกแม่ของ*ศิตา*ขอจบความสัมพันธ์เพราะเธอต้องการจะไปเริ่มต้นความรักครั้งใหม่กับผู้หญิง ปมเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ทำให้*เอกรัฐ*เจ็บปวดและฝังใจมาตลอดชีวิต และทำให้*เอกรัฐ*ตั้งเป้าหมายในชีวิตเอาไว้ก็คือเขาจะไม่มีทางเจ็บปวดกับเรื่องแบบนี้ซ้ำอีกเป็นครั้งที่สอง *เอกรัฐ*จึงทำทุกอย่างให้*ศิตา* ลูกสาวคนเดียวของเขาไม่เลือกทางเดินแบบเดียวกับแม่ เพราะลึก ๆ แล้ว*เอกรัฐ*กลัวว่าเลือดความไม่ปกติของภรรยาที่อยู่ในตัว*ศิตา*จะทำให้*ศิตา*มีความผิดปกติ

เหมือนกันกับแม่ เอกรัฐจึงต้องพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ศิตาใช้ชีวิตอยู่ในกรอบ และเป็นไปตามโครงสร้างที่สังคมวางไว้เพื่อปกป้องลูกจากคำดูถูกของสังคม ซึ่งการสร้างบุปผาหลังและลักษณะนิสัยเช่นนี้ให้กับตัวละคร *เอกรัฐ* เป็นการสร้างโดยยึดองค์ประกอบด้านตัวละครของ โรเบิร์ต แฮร์ริส ที่ว่า ความกดดันของตัวละครหญิงมักเกิดมาจากตัวละครร้ายที่เป็นเพศชาย ไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์ เจ้าของปราสาท หรือตัวบิดาของตัวละครหญิงที่มักจะบังคับขู่เข็ญให้เธอต้องกระทำการต่าง ๆ (โรเบิร์ต แฮร์ริส, 1998) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างให้ตัวละคร *เอกรัฐ* ยุ่งเกี่ยวกับไสยศาสตร์ สายดำและมีนิสัยเจ้าคิดเจ้าแค้น ซึ่งตัวละครเอกรัฐมักจะแก้แค้นหรือป้องกันตัวโดยใช้ไสยศาสตร์อยู่เสมอ การสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครเช่นนี้ผู้วิจัยอิงมาจากแก่นเรื่องที่ต้องการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับอคติทางเพศที่มีต่อความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงที่ต้องการนำเสนอผ่านสัญลักษณ์ความเป็นผี ดังนั้นจึงเลือกกำหนดให้ตัวละคร *เอกรัฐ* ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อทางไสยศาสตร์และภูติผีวิญญาณ

5. การพัฒนาบทร่วมกับผู้กำกับและนักแสดง

ระหว่างการพัฒนาบทร่วมกับผู้กำกับและนักแสดงนั้น กระบวนการทางการแสดงที่ผู้กำกับทำงานกับนักแสดงมีประโยชน์ต่อการพัฒนาบทละครของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยเห็นแนวทางในการพัฒนาบทที่หลากหลายมากขึ้นผ่านการด้นสด (improvise) ของนักแสดง ซึ่งการด้นสดในบางครั้งของนักแสดงทำให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางในการเพิ่มฉากและปรับบทละครให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการสื่อสารได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยกตัวอย่าง ฉากที่ แสงเทียนเพนต์ตัวศิตาในห้องนอน ซึ่งพัฒนามาจากฉากที่นักแสดงด้นสดจากโจทย์ที่กำหนดโดยผู้กำกับ เดิมในบทละครมีเพียงการที่ทั้งคู่ขอกระบายสีลงบนกระดานอยู่เสมอ การที่แสงเทียนวาดสีลงบนตัวของศิตานั้น นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงความใกล้ชิดของทั้งคู่ที่เพิ่มมากขึ้นยังเป็นการทลายกรอบของตัวศิตาที่ไม่เคยทำอะไรนอกเหนือจากสิ่งที่พ่อได้วางไว้ ซึ่งเมื่อพ่อกลับมาเห็นว่าบนตัวของศิตามีภาพสีที่วาดโดยแสงเทียน ก็มองว่า *แสงเทียน* เป็นผีร้ายที่เข้ามาสิงลูกสาวให้ทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน ผู้วิจัยมองว่าเหตุการณ์ดังกล่าวนี้จะช่วยสนับสนุนแก่นเรื่องให้เด่นชัดขึ้นอีกทั้งยังช่วยให้เห็นถึงการละเมิดกรอบซึ่งเป็นหนึ่งในจุดมุ่งหมายของงานประเภทกอกอิกอีกด้วย

ผลการศึกษา

ละครเวทีเรื่อง *ใครในบ้าน* จัดแสดงในวันที่ 7 และ 8 เมษายน พ.ศ. 2567 จำนวน 3 รอบ และมีเสวนากับผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านที่เชี่ยวชาญด้านการเขียนบท และการกำกับการแสดงหลังจบการแสดงในรอบสุดท้าย ซึ่งหลังจบการแสดงมีผู้ชมร่วมตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 145 คน โดยในแบบสอบถามมีคำถามวัดความเข้าใจในบท คำถามข้อแรกคือ ‘สาร’ หรือ ‘ประเด็น’ สำคัญใดที่ท่านได้รับจากเรื่องนี้ จากการตอบแบบสอบถามผลปรากฏว่าผู้ชม 76 จาก 145 คน รับรู้ได้ว่าละครเวทีเรื่องนี้ต้องการสื่อสารเกี่ยวกับอคติที่มีต่อหญิงรักหญิง คิดเป็น 50.66 เปอร์เซ็นต์ และผู้ชมอีก 49.34 เปอร์เซ็นต์เห็นถึงประเด็นที่แตกต่างกันออกไป เช่น การเข้าใจและเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น การอยู่กับปัจจุบัน การเข้าใจจิตใจตนเอง เป็นต้น ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ชมให้คำตอบที่หลากหลายและไม่ค่อยไปในแนวทางเดียวกัน

จากผลแบบสอบถามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อหญิงรักหญิงที่ผู้วิจัยต้องการสื่อสารนั้นยังสื่อได้ไม่ชัดเจนนัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการตอบคำถามในข้อสองที่มีคำถามว่า ‘ผี’ เป็นสัญลักษณ์สิ่งใด ผลการตอบแบบสอบถามพบว่า มีผู้ชมเพียง 55 จาก 145 คนเท่านั้นที่ตีความสัญลักษณ์ความเป็น ‘ผี’ เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการสื่อสาร เช่น การไม่มีตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ คนที่มีอคติทางเพศ คนที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม เป็นต้น และจากผลแบบสอบถามข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ชมเกินกว่าครึ่งนั้นยังไม่เข้าใจสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยต้องการสื่อ คำตอบส่วนใหญ่ผู้ชมเข้าใจว่า ‘ผี’ เป็นสัญลักษณ์ ความรัก การติดค้างในใจ ความผูกพัน เป็นต้น ซึ่งค่อนข้างไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องอคติทางเพศที่ผู้วิจัยต้องการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ “ผี” ในเรื่อง

สรุปและอภิปรายผล

ผลการตอบแบบสอบถามทั้งสองข้อของผู้ชมจากการนำบทละครเวทีเรื่อง *ใครในบ้าน* มาจัดแสดงนั้นได้สอดคล้องกับที่ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นในช่วงการเสวนาไว้ว่า สาเหตุที่สัญลักษณ์ในบทละครเรื่องนี้ยังไม่ชัดเจนนั้นอาจเป็นเพราะผู้วิจัยผูกเรื่องและเน้นย้ำไปที่ความสัมพันธ์ของตัวละครเอกทั้งสองมากจนเกินไป บทละครส่วนใหญ่เป็นการพูดถึงความรักในอดีตของตัวละครที่พยายามจ้องอนกันให้กลับมาคืนดี เมื่อประเด็นนี้ถูกเน้นย้ำมากเกินไปส่งผลให้ความกลัวของตัวละคร

ที่เข้ามาอยู่ในบ้านลึกลับแห่งนี้โดนกลบ ส่งผลให้ผู้ชมให้ความสนใจแต่ความรักของตัวละครหลักแทน เมื่อความกลัวถูกกลบด้วยความรักจึงทำให้สัญญาเรื่องอคติทางเพศที่ต้องการสื่อผ่านความกลัวถูกกลบทับลงไปด้วยทำให้สัญญาที่ต้องการสื่อสารนั้นอยู่ลึกเกินไปที่ผู้ชมจะสามารถสัมผัสได้ผ่านบทสนทนาของตัวละคร

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญทางด้านการเขียนบทยังได้แสดงความคิดเห็นอีกว่า บทละครเรื่องนี้สามารถนำเสนอให้เห็นถึงอคติทางเพศที่มีต่อหญิงรักหญิงได้ แต่กลวิธีในการสื่อสารบทสนทนาต่าง ๆ ผ่านตัวละครนั้น ผู้วิจัยยังนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่ประนีประนอมเกินไปซึ่งขัดกับหลักในการนำเสนอของงานประเภทกอกิกที่มักจะเล่นกับความหวาดกลัวและนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่จริงจังกว่านี้ เนื่องจากสิ่งที่ต้องการนำเสนอเป็นเรื่องของอคติทางเพศซึ่งเป็นเรื่องที่จริงจังและเจ็บปวดของหญิงรักหญิง ดังนั้นการใช้น้ำเสียงหรือคำในการนำเสนอจึงจำเป็นต้องเลือกให้เหมาะสมกับประเด็นที่ต้องการนำเสนอซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอคติทางเพศแล้ว หากการใช้น้ำเสียงในการบอกเล่าประเด็นไม่หนักแน่นพอจะส่งผลให้บทสนทนาเหล่านั้นไม่สามารถเข้าไปกระแทกใจของผู้ชมให้ตระหนักหรือสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้ชมได้ อีกทั้งในด้านการสร้างตัวละครผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ตัวละครเอกของเรื่องควรจะเจ็บกว่านี้ ตอนนี้ตัวละครเอกอย่าง ฌรัน ดูยังไม่เจ็บปวดกับสิ่งที่เจอและตัวละครนี้ดูแข็งแกร่งเกินไป หากหาจุดให้ตัวละครมีมุมที่อ่อนแอจะทำให้เรื่องน่าติดตามมากขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นตรงกันว่าตัวละครเอกยังสามารถนำไปพัฒนาต่อให้ตัวละครน่าสนใจและน่าติดตามได้มากขึ้น

ส่วนการที่ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์บทละครประเภทกอกิกเพื่อนำเสนอประเด็นอคติทางเพศที่มีต่อความสัมพันธ์หญิงรักหญิงในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ในการสร้างสรรค์บทละครประเภทกอกิกหากนำองค์ประกอบแค่บางส่วนของวรรณกรรมกอกิกมาใช้ในการสร้างสรรค์งาน โดยไม่ได้คำนึงถึงแนวคิดหลักของวรรณกรรมกอกิกอาจส่งผลในงานที่สร้างขึ้นเป็นงานกอกิกที่ไม่เพียงพอต่อการสร้างความหวาดกลัวและความสะเทือนใจให้กับผู้ชมหรือผู้อ่านได้ อย่างที่ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของวรรณกรรมกอกิกมาปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทของสังคมไทยเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ แต่ผู้วิจัยได้นำสิ่งเร้นลับหรือสิ่งเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักมาใช้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เนื่องจากผู้วิจัยไม่ต้องการการยัดเยียดความหวาดกลัวให้กับผู้ชม

มากเกินไป ความคิดเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยไม่ได้คำนึงถึงว่า การสร้างความหวาดกลัว และนำความหวาดกลัวที่เกิดขึ้นนั้นมาใช้ประโยชน์เป็นจุดประสงค์หลักของงาน ประเภทกอธิก จึงจะเห็นได้ว่าเรื่องของผู้วิจัยมีการพูดถึงสิ่งเร้นลับและสิ่งเหนือธรรมชาติตามขนบของงานประเภทกอธิกก็จริงแต่ใช้ประกอบเรื่องเท่านั้น สิ่งเร้นลับหรือสิ่งเหนือธรรมชาติในเรื่องไม่ได้มีบทบาทในการทำให้เรื่องเดินต่อไปข้างหน้า เมื่อสิ่งเร้นลับหรือสิ่งเหนือธรรมชาติที่นำมาใช้มีบทบาทในเรื่องน้อย ความรู้สึกหวาดกลัวที่ผู้ชมหรือผู้อ่านควรได้รับผ่านบรรยากาศและการกระทำของตัวละคร จึงขาดหายไป ซึ่งข้อบกพร่องในส่วนนี้เป็นผลให้ในตอนนั้นตัวละครของผู้วิจัยยังไม่ถูกจัดเป็นบทละครประเภทกอธิกตามที่ตั้งเอาไว้ ดังนั้นหากจะพัฒนาบทละครดังกล่าวให้สามารถกลายเป็นงานประเภทกอธิกตามที่ตั้งใจไว้ได้ ผู้วิจัยเห็นว่า บทละครเรื่องนี้จำเป็นต้องสร้างบรรยากาศและการกระทำของตัวละครหลักให้มีความหลอกหลอนและน่ากลัวมากขึ้น รวมถึงใช้องค์ประกอบเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับหรือสิ่งเหนือธรรมชาติในเรื่องให้มีบทบาทในการสร้างความหลอกหลอนให้มากกว่านี้ ทั้งในด้านการแสดงออกของตัวละครและการบรรยายหรือพรรณนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผิดธรรมชาติ หรือหากพัฒนาตัวละครเอกหรือตัวร้ายของเรื่องให้เป็นตัวละครที่เหนือธรรมชาติเลย อาจจะทำให้สามารถนำเสนอประเด็นอคติทางเพศที่พูดถึงความเป็นอื่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้การสร้างสรรคในทุกองค์ประกอบของงานประเภทกอธิกจำเป็นต้องคำนึงอยู่เสมอว่าความหวาดกลัวที่กำลังสร้างขึ้นนั้นจะต้องเป็นประโยชน์ในการสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้อ่านและผู้ชมซึ่งเป็นลักษณะที่เด่นที่สุดของงานประเภทกอธิก เพราะผู้ชมหรือผู้อ่านงานประเภทนี้เองก็คาดหวังให้มีความรู้สึกกลัวก่อตัวขึ้นในจิตใจอยู่แล้วเมื่อเลือกอ่านหรือรับชมการแสดงประเภทกอธิก

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่กำลังสนใจศึกษา การเขียนละครเวทีหญิงรักหญิงและละครเวทีประเภทกอธิก ทั้งในด้านการบรรณาการ การสร้างและการพัฒนาบท รวมไปถึงปัญหาที่พบเจอในการทำงานนี้จะเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจสร้างสรรคงานประเภทกอธิกและงานที่นำเสนอประเด็นอคติที่มีต่อหญิงรักหญิงในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ไผ่เกาะ และ สมนทิพย์ บุญเกิด. (2560). ปัญหาสุขภาพจิตในกลุ่มหญิงรักหญิง: การเลือกปฏิบัติทางเพศ. วารสารพยาบาลทหารบก, 18, 15-21.
- ชุตินา ประภาศวุฒินสาร. (2558). บรรณานุกรมเพียงหนึ่งเดียว: หญิงรักหญิงกับการวิพากษ์ขนบนิยมรักต่างเพศ. วารสารอักษรศาสตร์, 44, 169-202.
- ณัชชา ภิกขันตวุฒิ และ ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรัตน์. (2563). ภาพตัวแทนของหญิงรักหญิงในละครคลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์. วารสารราชภัฏเชียงใหม่, 3, 69-91.
- ณัชณิกษ์ เชี่ยวชาญ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกปฏิบัติต่างเพศในที่ทำงานกับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ โดยมีกลยุทธ์การจัดการอัตลักษณ์ทางเพศในที่ทำงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดอะ นอยซ์ แม็กกาซีน. (2565). ทำความรู้จัก Sapphic ร่มใหญ่ของหญิงรักหญิง. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.thenoizemag.com/2022/06/what-does-sapphic-mean/>
- ปณิติกา จันทรรณนิ. (2550). การสื่อสารเพื่อการเปิดเผยตนเองของกลุ่มหญิงรักหญิง. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ สวัสดิ์ศรี. (2539). จาก Gothic Fiction ถึง เกอาบูทว. นิตยสารข่อยกระแสด, 25, 171-189.
- สุทธิญา ไชยสุกumar และ อาณิก ทวีชาชาติ. (2565). การศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมและการเปิดเผยตนเองของกลุ่มหญิงรักหญิงเพื่อการสร้างสรรค์บทละครโทรทัศน์. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์, 26, 32-39.
- สุเดช โชติอุดมพันธ์. (2551). การละเมิดกรอบจารีตสังคมในวรรณกรรมกอธิคไทย: กรณีศึกษาชนชั้นและเพศสถานะในปราสาทมิด. วารสารศิลปศาสตร์, 8, 44-111.
- Harris, R. (1998). *Elements of the Gothic Novel*. Retrieved January 4, 2023, from: <https://www.virtualsalt.com/elements-of-the-gothic-novel/>